

ŠAHOZAVER

Priloga revije Šahovska misel za najmlajše šahiste in njihove mentorje

ZANIMIVOSTI

ŠAHOVSKE URE

Pogosto, predvsem na turnirjih, igramo šah z omejenim časom. Čas nam merijo šahovske ure. Danes je večina šahovskih ur elektronskih in lahko po vsaki odigrani potezi

avtomatsko dodajajo čas igranja. Včasih pa dodajanje časa po vsaki potezi sploh ni bilo mogoče. Morda boste v kakšnem šahovskem klubu ali pri dedku še našli analožno šahovsko uro. Uro si pognal in zaustavil s pritiskom na gumb

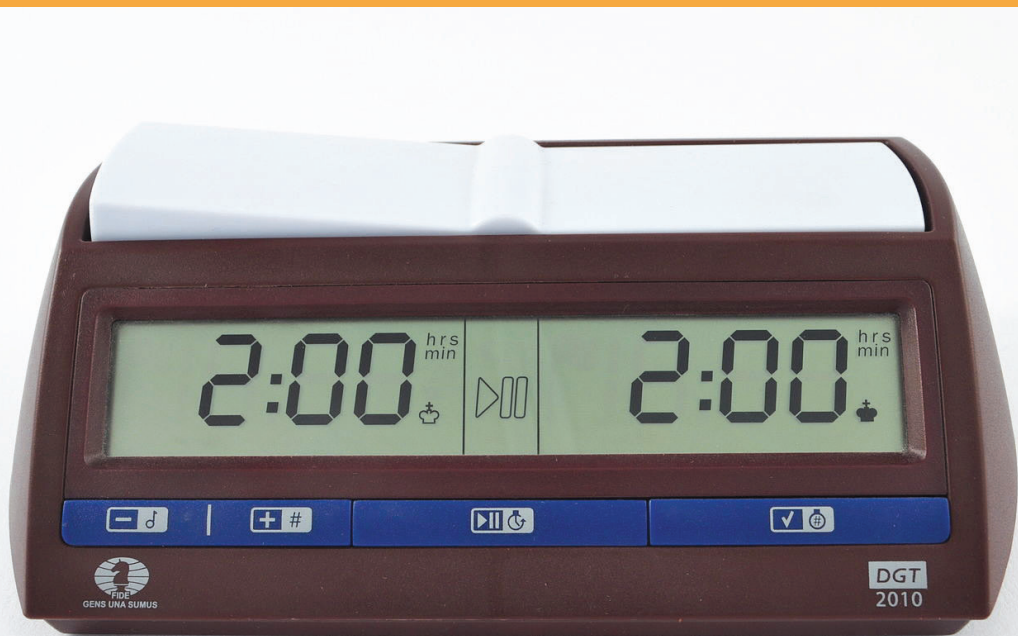

Foto: en.wikipedia.org

na vrhu ure, vsake toliko pa jo je bilo potrebno tudi naviti, saj jo je poganjalo kolesje in ne baterija.

Takšna ura je imela na sprednji strani dve uri s kazalci, ki sta odštevali čas. Imela je tudi rdečo zastavico, ki jo je pet minut pred iztekom časa kazalec začel potiskati.

Ko je 'zastavica padla', je čas igranja temu igralcu potekel. To je pomenilo, da je šahovsko partijo izgubil, čeprav je ni zaključil z matom.

Vir: sl.wikipedia.org

Vir: chessgammon.co.uk

Kakšne pa so bile prve šahovske ure?

Pravijo, da so bile prve šahovske ure peščene, uporabljali naj bi jih konec 19. stoletja. Za njimi so prišle šahovske ure 'gugalnice'. Prvo tako uro so uporabili leta 1894 na šahovskem turnirju v New Yorku.

Vir: woocess.com

Vir: chess.com (forum)

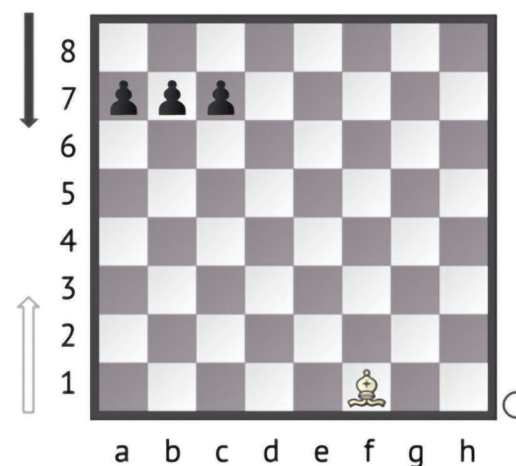
Piše: Simona Polše Zupan

Z IGRO V ŠAH

TRI LISIČKE PROTI LOVCU

V Šahozavru smo že spoznali promocijo kmeta (ko kmeta pripelješ na drugo stran šahovnice in se za nagrado spremeni v vrednejšo figuro). S tem je bila povezana tudi šahovska igra *Črni mož lovi zajčke*. Tokrat bomo spoznali še eno šahovsko igro, ki utrjuje preboj kmeta in promocijo - *Tri lisičke proti lovcu*. Navdih za to igro smo ravno tako dobili pri g. Jesperju Bergmarku Hallu, predsedniku Komisije za izobraževanje pri Evropski šahovski zvezi (ECU).

UČENCI POSTAVIJO FIGURE TAKO:

ŽREBAJO, KDO BO IMEL KATE-RO BARVO FIGUR.

NATO ZA UVOD ZAPOJEJO IGRIVO PESMICO.

IGRALCI S ČRNIMI FIGURAMI V EN GLAS ZAPOJEJO:

»LISIČKA JE PRAV ZVITA ZVER
POD SKAL'CO IMA SVOJ KVARTIR,
PA Z REPOM MIGLJA,
PA S KREMLJI PRASKLJA,
PA VPRAŠA, ČE JE LOVEC DOMA.«

IGRALCI Z BELIMI FIGURAMI ODVRNEJO:

»OJ, LOVEC PA NA SKALC' SEDI,
NABITO PUŠKO V ROK' DRŽI,
PA ČAKA NA NJO,
DA USTRELIL JO BO,
ČE LE PRIKAZALA SE BO.«

IGRALCI S ČRNIMI NADALJUJEJO:

»LISIČKA PA JE ZVITA B'LA,
PRI DRUGI LUKNJI VEN JE UŠLA,
PA V GORO ZBEŽI,
SE SLADKO SMEJI,
PA JAGRČKU FIG'CE MOLI.«

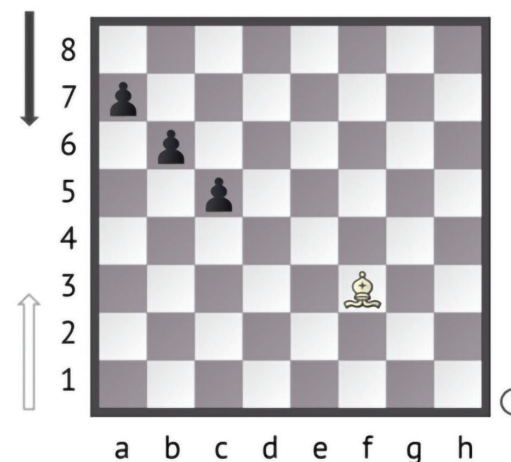
UČENCI SE ROKUJEJO IN ZAČNEJO IGRATI.

PRAVILA IGRE:

1. ZAČNE BELI. FIGURE PREMİKATA PO ŠAHOVSKIH PRAVILIH.
2. BELI ZMAGA, ČE LOVEC VZAME VSE KMETE.
3. ČRNI ZMAGA, ČE EDEN OD KMETOV PRIDE NA DRUGO STRAN ŠAHOVNICE IN GA LOVEC V NASLEDNJI POTEZI NE MORE VZETI.
4. ČRNI ZMAGA TUDI, ČE VZAME LOVCA.

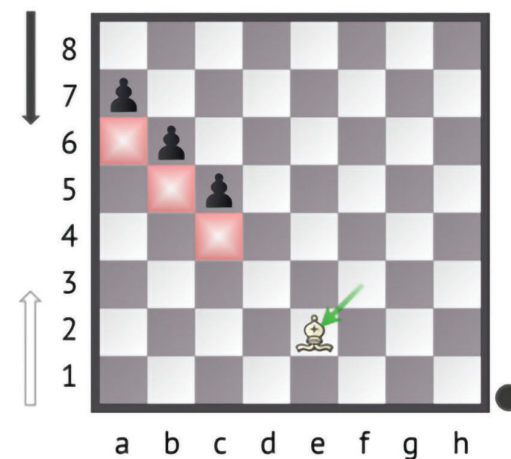
UGANKA SREDI IGRE:

KATERA POTEZA JE NAJBOLJŠA ZA BELEGA LOVCA?

REŠITEV:

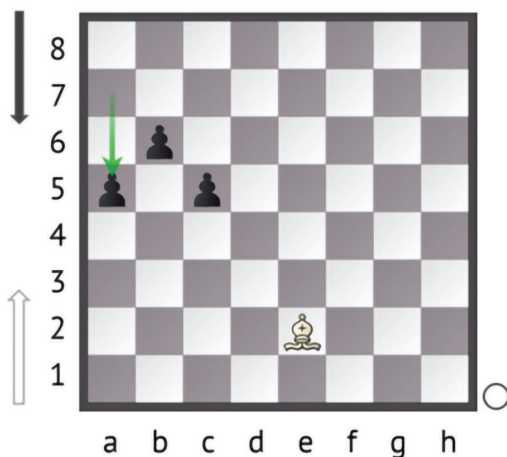
LOVEC JE STOPILO NA DIAGONALO POD ČRNIMI KMETI

(NA POLJE e2).

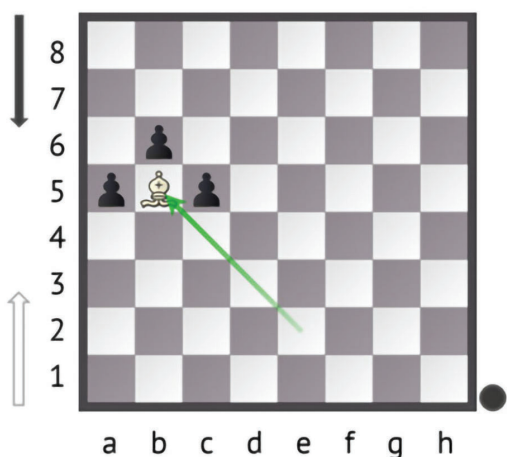

PREJ ALI SLEJ SE BO EDEN OD
KMETOV PREMAKNIL NA PO-
LJE, KJER GA BO LOVEC VZEL.

NA PRIMER:

PRVI KMET SE JE LOVCU IZMAKNIL, SAJ SE JE PREMAKNIL ZA DVE POLJI NAPREJ IN PRESKOČIL BELO POLJE, NA KATEREM BI GA LOVEC VZEL.

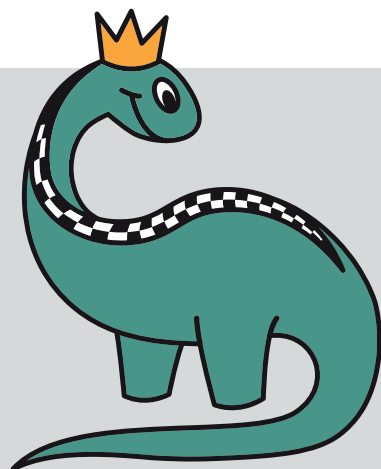

TODA LOVEC SE JE POSTAVIL MED TRI KMETE.

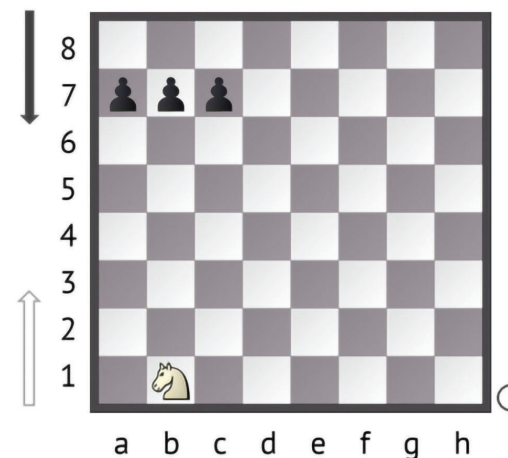
KATERI KOLI KMET SE BO PREMAKNIL, GA BO LOVEC VZEL.

Težja varianta te igre je igra:
TRI LISIČKE PROTI GONIČU
(lovskemu psu).

Igrate jo na enak način, le da je namesto lovca na svojem začetnem polju skakač.

TRI LISIČKE PROTI GONIČU (LOVSKEMU PSU)

PRAVILA IGRE:

1. ZAČNE BELI. FIGURE PREMİKATA PO ŠAHOVSKIH PRAVILIH.
2. BELI ZMAGA, ČE SKAKAČ VZAME VSE KMETE.
3. ČRNI ZMAGA, ČE EDEN OD KMETOV PRIDE NA DRUGO STRAN ŠAHOVNICE IN GA SKAKAČ V NASLEDNJI POTEZI NE MORE VZETI.
4. ČRNI ZMAGA TUDI, ČE VZAME SKAKAČA.

VAJA:

KAM BI POSTAVIL 'GONIČA', DA BO UKROTIL 'LISIČKE'?

UKROTIL JIH BO TAKO, DA BO ENO ZAUSTAVIL,

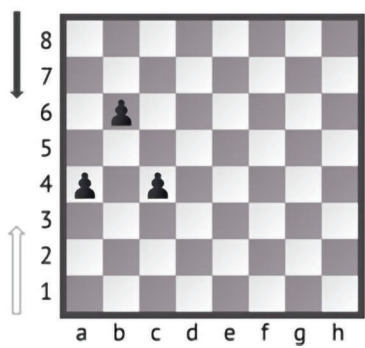
DRUGI DVE PA BI LAHKO VZEL TAKOJ, KO BI SE PREMAKNILI.

SPODAJ SO TRIJE PRIMERI:

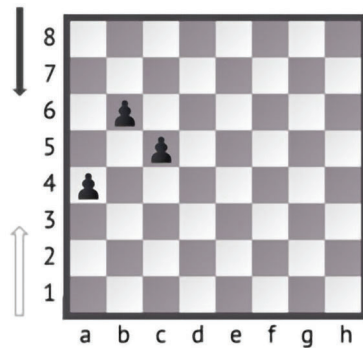
NA VSAKO ŠAHOVNICO POSTAVI BELEGA SKAKAČA TAKO, DA BO KMETE UKROTIL.

KO BO SKAKAČ NA ŠAHOVNICI, SE BO MORAL PREMAKNITI EDEN OD KMETOV.

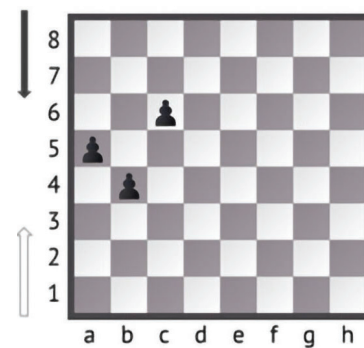
Primer 1:

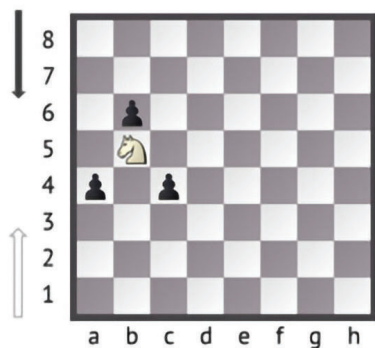
Primer 2:

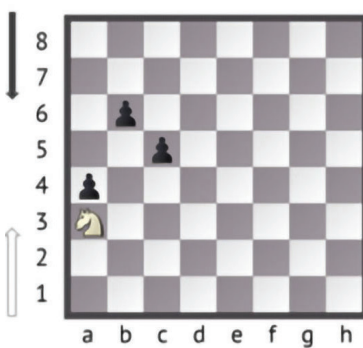
Primer 3:

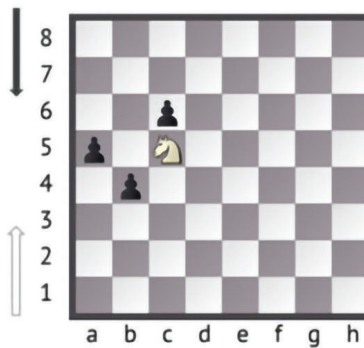
Rešitev 1:

Rešitev 2:

Rešitev 3:

Prpravila: Simona Polše Zupan

SPOZNAJMO SE**POGOVOR S SESTRAMA HERIC**

V tokratni rubriki se predstavljata zelo uspešni mladi šahistki, sestri Lučka in Meta Heric s Štajerske.

Obe sta na mladinskih državnih prvenstvih že večkrat stali na sto-

pničkah, pogosto tudi na najvišji, Slovenijo pa sta prav tako zastopali na mednarodnih tekmovanjih v tujini. Sta članici ŽŠK Maribor Poligram in odlični učenki OŠ Selnica ob Dravi.

Foto: osebni arhiv

Kdaj sta začeli igrati šah in kdo vaju je zanj navdušil?

Meta: Šah sem začela igrati v 3. razredu. Začela sem v ŠK Kamnica. Gospod Ribič me je hitro uvrstil v njegovo dekliško ekipo, kjer sem že na moji prvi tekmi prejela medaljo. Kasneje sem prestopila v ŽŠK Maribor Poligram.

Lučka: Vedno, ko sta sestra Meta in brat Luka šla na šahovsko tekmo sem hotela iti zraven. Ker mi je bilo potem tam dolgčas, sem začela še jaz igrati šah.

Kateri je najljubši turnir, ki sta se ga udeležili in zakaj?

Meta: Državno mladinsko prvenstvo, kjer sem prvič zmagala v standardnem šahu.

Lučka: Državno mladinsko prvenstvo, kjer sem igrala kot edina punca in sem zato igrala s fanti in jih vse premagala. Tako sem sama stala na zmagovalnem odru.

Na kateri šahovski uspeh sta najbolj ponosni?

Meta: Naslov državne prvakinje in uvrstitev v prvo polovico na Evropskem prvenstvu. Prav tako na prvo mesto do 15 let na šolskem državnem prvenstvu. Rada igram

tudi ekipne tekme s svojo sestro Lučko. Lani sva osvojili 1. mesto na državnem ekipnem tekmovanju.

Lučka: Najbolj sem ponosna na naslov državne prvakinje in da smo na šolski ekipni tekmi z OŠ Selnica ob Dravi osvojile 1. mesto do 15 let.

Foto: osebni arhiv

Foto: osebni arhiv

S čim se poleg šaha ukvarjata v prostem času?

Meta: Zraven šaha še igram klarinet, programiram in plezam. Zelo rada grem z družino na Pohorje.

Lučka: Igram pozavno, rada grem na Pohorje, se igram z žogo, plezam, programiram.

Konec februarja vaju čaka mladinsko državno prvenstvo v počasnem in pospešenem šahu v Ankaranu. Kakšni pa so vajini načrti za prihodnost?

Meta: Želim si še veliko dobrih iger in zmag. Letos zaključujem osnovno šolo, zato si želim uspešen začetek v srednji šoli.

Lučka: V šahu si želim dobrih iger in premagati Meto.

Kakšen nasvet ali sporočilo bi dali mladim šahistom?

Meta: Ko imaš priložnost zaključiti igro, jo čimprej izkoristi.

Lučka: Med igro prepreči nasprotniku dobre poteze.

Hvala za sodelovanje in obilo uspehov na vajini nadaljnji šahovski poti!

Kako izgledajo vajini šahovski treningi in kako se pripravljata na tekmovanja?

Meta: Treninge imam s trenerjem.

Lučka: Treniram s trenerjem in v klubu.

Katera je vajina najljubša partija? In kdo je vajin šahovski vzornik?

Meta: Prva partija, v kateri sem uporabila mlin. Moj vzornik je Jose Raul Capablanca, ki velja za enega največjih šahistov v zgodovini.

Lučka: Najboljša partija je, ko si ustvarim dober napad. Šahovski vzornik je Reuben Fine.

Pripravila: Karmen Mar

TEKMOVANJA

OSNOVNOŠOLSKO IN SREDNJEŠOLSKO DRŽAVNO PRVENSTVO

Januarski konec tedna, 13. in 14. januarja, je bil povsem šahovsko obarvan, saj je bilo v organizaciji ŽŠK Maribor Poligram in Zavoda za Šport Planica pod okriljem Šahovske zveze Slovenije organizirano državno osnovnošolsko in srednješolsko prvenstvo za šolsko leto 2023/2024. Tekmovanji sta potekali v športni dvorani Zavoda Antona Martina Slomška v Mariboru.

Osnovnošolsko državno prvenstvo je bilo igrano v štirih kategorijah: dekleta do 12 let, fantje do 12 let, dekleta do 15 let in fantje do 15 let.

Tekmovanja se je skupno udeležilo kar 186 učenk in učencev iz cele Slovenije, ki so se pomerili v

devetih krogih pospešenega šaha, z igralnim časom 10 minut in 5 sekund dodatka za potezo.

Mlade šahistke in šahisti so nabirali pomembne tekmovalne izkušnje in se odlično borili, najboljši pa so stopili tudi na zmagovalne stopničke.

Foto: arhiv ŽŠK Maribor Poligram

Foto: arhiv ŽŠK Maribor Poligram

Dekleta do 12 let:

1. Ema Jakša,
OŠ Dr. Vita Kraigherja Ljubljana
2. Mara Predin,
OŠ Bojana Iliča Maribor
3. Zarja Skarlovnik,
Prva OŠ Slovenj Gradec

Foto: arhiv ŽŠK Maribor Poligram

Fantje do 12 let:

1. Mai Maks Kokol,
OŠ Hajdina
2. Leonard Belyaletdinov,
OŠ Zagradec
3. David Krstič,
OŠ Kolezija

Foto: arhiv ŽŠK Maribor Poligram

Dekleta do 15 let:

1. Anja Beber,
OŠ A. Globočnik Postojna
2. Lina Javornik,
OŠ Dušana Flisa Hoče
3. Iva Kampuš,
OŠ Janka Modra

Foto: arhiv ŽŠK Maribor Poligram

Fantje do 15 let:

1. Jernej Kozlovič,
OŠ Koper
2. Maks Veselič,
OŠ Riharda Jakopiča
3. Tilen Kovačič,
OŠ Ljudski vrt

Foto: arhiv ŽŠK Maribor Poligram

Foto: arhiv ŽŠK Maribor Poligram

Srednješolsko državno prvenstvo je potekalo v dveh kategorijah, udeležilo pa se ga je 55 dijakov in dijakinj. Diakinje so odigrale 9 kol po Bergerjevem sistemu, medtem ko so dijaki odigrali prvenstvo po švicarskem sistemu. Na najvišja mesta so se uvrstili znani obrazi slovenskega mladinskega šaha.

Foto: arhiv ŽŠK Maribor Poligram

Kategorija dijakinj:

- 1. Tjaša Pajek,**
SŠ Josipa Jurčiča Ivančna Gorica
- 2. Eliza Vaupot,**
II. gimnazija Maribor
- 3. Doroteja Drevenšek,**
II. gimnazija Maribor

Foto: arhiv ŽŠK Maribor Poligram

Kategorija dijakov:

- 1. Rudi Olenik Čampa,**
SŠ Domžale
- 2. Matic Lavrenčič,**
Gimnazija Ledina
- 3. Luka Vaupot,**
II. gimnazija Maribor

Čestitke vsem udeležencem!

Pripravila: Karmen Mar

KOTIČEK ZA MENTORJE

POZITIVEN VPLIV ŠAHA NA VEDENJE, SAMOPODOBO IN PRENAŠANJE PORAZA

Na šoli, kjer sem poučevala šah, je bila v mojem krožku tudi učenka prvega triletja, ki je razredni učiteljici s svojim vedenjem postavljala kar nekaj izzivov. Toda na šahovskem krožku je bilo njeno vedenje brez posebnosti, zelo je bila zavzeta in je sodelovala. Sčasoma se je stabiliziralo tudi njeno vedenje v razredu in učiteljica, ki jo je od vseh poznala najbolje, je to spremembo upravičeno pripisala pozitivnemu vplivu šaha. Prosila sem jo, naj mi svojo izkušnjo podrobneje opiše, da bi služila kot spodbuda drugim šahovskim mentorjem. Zaradi varovanja osebnih podatkov imena deklice in učiteljice ne bomo razkrili.

Takole je zapisala:

»Sem razredna učiteljica z dolgotletno prakso poučevanja razrednega pouka. Rada bi izrazila moja opažanja v zvezi z vedenjem deklice, ki sem jo poučevala tri leta.

Deklica je imela ob vstopu v prvi razred izreden strah pred neuspehom. Bil je neupravičen, saj je bila inteligentna, na vseh področjih uspešna, posebno na športnem. Rada je prevzemala pobudo, cenjena je bila pri sošolcih in je imela veliko željo po gibanju. Znano se je zgoditi, da je kar naenkrat, sredi pouka, vstala in pred tablo začela telovaditi. Do sebe je bila izredno

Vir: mikecogh @openverse.org

Vir: dragonsinger @openverse.org

zahtevna. Če ji ni kaj uspelo tako, kot si je predstavljala, se je hudo razburila. Njene »epizode« so trajale kar nekaj časa, preden smo jo uspeli pomiriti. Podobne težave so bile tudi doma, kar smo ugotovili iz pogovora s starši. Obiskovala je balet in gimnastiko, kjer je kazala podobno dinamiko. Na »rahlo« kritiko se je nekoč v telovadnici skrila v hrambo z orodjem in se kljub klicanju potuhnila za kar nekaj časa, preden smo jo našli.

Tako vedenje sem opažala v prvem letu. Potem je začela obiskovati šahovski krožek. Osebnost sem dvomila, kako jo bo učiteljici uspelo »obdržati na stolu« in kako bo krotila njeno jezo v primeru poraza, saj je bila v skupini učen-

cev, ki so šah obiskovali že prej. Opazila sem, da si je med odmori večkrat izbrala šah ter navduševala in učila še druge.

Počasi se je umirjala, znala tudi več ur zaporedoma sedeti in šahirati ter bila izredno osredotočena, kar se je odražalo tudi pri pouku. Poraze je začela sprejemati kot del igre tudi na drugih področjih. Ko je kot najmlajša v igri z veliko starejšimi začela nizati uspeh za uspehom na turnirjih, je še bolj zaupala vase in pridobila samozavest. Poleg rednih ur šaha v šoli je začela obiskovati še dodatne ure.

Srce mi je zaigralo, ko je za govorni nastop v tretjem razredu prinesla na mizo ogromno šahovnico s figurami. Vsem nam je samozavestno in suvereno predstavila posebnosti figur in pravila igre ter nas navdušila s svojo predstavitvijo, da smo jo na koncu vsi nagradili s ploskanjem.

Ta deklica je praktičen primer pozitivnega vpliva šaha na vedenje, samopodobo in prenašanje poraza.«

Piše: Simona Polše Zupan